

Wiadomości Mazurskie

P I S M O C O D Z I E N N E

Nr. 59

Olsztyn, Niedziela 10 marca 1946 r.

Rok II

8. 3. — 18. 3.

Dni Kobiet

Od roku 1910 kobiety całego świata obchodzą dzień 8 marca jako swoje święto.

Obecnie dzień ten obchodzi uroczystości 80 milionów kobiet, zrzeszonych w Światowej Demokratycznej Federacji Kobiet, która na ostatnio odbytym Kongresie w Paryżu wystąpiła pod hasłem propagowania i realizacji idei pokoju i demokracji, pełnego równouprawnienia kobiet i walki o szczęśliwą przyszłość naszych dzieci.

W Polsce dzień 8 marca zapoczątkował dziesięciodniowy okres wzmożonej działalności Społeczno-Obywatelskiej Ligi Kobiet.

W ciągu tej dziesięciodniówki manifestować się ma w Polsce solidarność i wyrobienie obywatelskie kobiet.

Liga Kobiet w tych dniach uroczystych intensywnie propaguje idee jedności narodu polskiego, walkę z bandytyzmem w kraju, zniesienie numerus clausus dla kobiet na uniwersytetach, ochronę pracy kobiet, opiekę nad dzieckiem i t. p.

W dniach tych wyróżnione będą i nagrodzone kobiety, odznaczające się w pracy nad odbudową kraju — robotnice, pracowniczki umysłowe, gospodynie wiejskie.

Dzieci wreszcie, szczególnie te samotne, osieroczone, otoczone być muszą szczególną opieką i miłością.

Solidarność swoją kobiety Polki manifestują wreszcie masowym przystąpieniem do organizacji kobiecych, aby w ich szeregach budować lepsze jutro dla Polski i wszystkich narodów, miłujących pokój i demokrację.

Wł. M.

Zapłona znicze nad Odra

Uroczystości w rocznicę odzyskania Ziemi Zachodnich

Cały kraj w miesiącach marca i kwietniu obchodzić będzie pierwszą rocznicę odzyskania ziem zachodnich. Główny Komitet Obchodu z min.

Matuszewskim na czele ustalił już terminy i program uroczystości.

17 bm., w rocznicę zdobycia Kołobrzegu, przewidziane jest położenie

kamienia węgielnego pod pomnik „Bohaterów”.

6 kwietnia, w rocznicę wyzwolenia Gdańska — odsłonięcie pomnika „Czołgisty”.

W dniach 12—16 kwietnia, w rocznicę przekroczenia Odry, święto oddziałów Ochrony Pogranicza w Szczecinie.

Wzdłuż całej granicy zachodniej zapłoną znicze.

Uroczystości te mają na celu zamaniestować łączność Ziemi Odzyskanych z Macierzą.

Lud polski odbuduje kraj

Premier Osóbka-Morawski w Nowym Targu

Premier Osóbka-Morawski, przebywający na wyjazdach w Zakopanem, wygłosił w Nowym Targu, owoacyjnie witany przez ludność góralską, przemówienie, poświęcone obecnej sytuacji kraju.

Na wstępie ob. premier napiętnował zbrodniczą działalność band dywersyjnych, które walczą z demokracją i podcinają nasze życie gospodarcze.

Mówiąc o sytuacji aprowizacyjnej Premier Osóbka-Morawski podkreślił, że poprawa warunków żywnościowych zależy jedynie od nas samych.

Zagranica — która w okresie, gdy żołnierz polski przelewał krew pod Tobrukiem, Monte Cassino, czy Londynem przedstawiała nas jako natchnienie świata — dziś zdaje nas na nasze własne siły poprzez opóźnianie i zmieszanie dostaw UNRRA.

Na zakończenie ob. Premier wyraził niezłomną wiarę, że lud polski wspólnym wysiłkiem odbuduje zniszczony kraj.

Nieuzasadnione pretensje Ameryki

Nota ZSRR wyjaśnia sprawę Bulgarii

Moskwa, 10. 3. (PAP) Rząd radziecki wystosował notę do rządu Stanów Zjednoczonych A. P., zawierającą odpowiedź na żądania amerykańskie w sprawie Bulgarii.

Nota zwraca uwagę, że na konferencji w Moskwie nie było powiedziane, że wejście do rządu bułgarskiego 2 członków opozycji nastąpi pod pewnymi warunkami.

Poza tym nota amerykańska narusza postanowienia moskiewskie, ponieważ

wysuwa żądania bez porozumienia z innymi zainteresowanymi mocarstwami.

Londyn, 10. 3. (Obsł. wł.) Z Waszyngtonu donoszą, że rząd U. S. A. przygotowuje z kolei odpowiedź amerykańską na notę radziecką w sprawie Bulgarii. Odpowiedź zawierać ma jakoby potwierdzenie stanowiska amerykańskiego.

Rezygnacja min. Bevina

Londyn, 10. 3. (PAP) Min. Bevin po przeszło dwudziestoletnim sprawowaniu godności sekretarza generalnego związku transportowców, zrezygnował z tego stanowiska z powodu przekroczenia wieku 65 lat.

Przed kryzysem rządowym w Grecji

Londyn, 10. 3. (PAP) Grecja znalazła się znów w obliczu kryzysu gabinetowego. Wicepremier i czterech ministrów zapowiedziało swoje ustąpienie z rządu w wypadku, gdyby wybory nie zostały przesunięte o miesiąc później.

Cały rok Francuzi opuszcza Liban

Paryż, 10. 3. (PAP). Komunikują o decyzji rządu rozpoczęcia ewakuacji wojsk francuskich z Libanu, o czym ten ostatni został już powiadomiony.

Ewakuacja rozpocznie się już w marcu i potrwa około roku z powodu trudności transportowych.

Trygwe Lie poddał się operacji

Londyn, 10. 3. (PAP). Generalny sekretarz ONZ Trygwe Lie poddał się operacji. Stan chorego jest zadowolający.

43 zabitych -- setki rannych

Olbrzymia katastrofa sportowa w Anglii

Londyn, 10. 3. (PAP). Boutton z Lancashire był widownią największej katastrofy w dziejach angielskiego sportu. Na stadionie, gdzie odbywały się zawody piłki nożnej, zawaliły się dwie ściany, a tłum wi-

75 proc. Niemców — to hitlerowcy

Montgomery przeciwko dostawom żywności do Niemiec

Londyn, 10. 3. (obsł. wł.). Marszałek Montgomery oświadczył, że będzie sprzeciwiał się wysłaniu do strefy brytyjskiej żywności, ponieważ 75 proc. Niemców — to hitlerowcy.

Wszyscy oni chwalać sobie czasy Hitlera, żyją wspomnieniami o nich, krytykując i sięjąc niezadowolenie z obecnych stosunków.

Kłopoty Holendrow

Londyn, 10. 3. (PAP). Do Batawii na Jawie przybyło 3 tys. Holendrow, rzekomo dla złuzowania znajdujących się tam wojsk angielskich. Wywołało to złe wrażenie w związku z mającymi się rozpocząć pertraktacjami z partiami niepodległościowymi.

Z czasem zrobiony będzie z tym porządek, obecnie jednak należy się liczyć z tym stanem, który jest.

Ruch autonomiczny w Persji

Londyn, 10. 3. (PAP) Prowincja Gilan w Persji, położona nad brzegiem morza kaspijskiego, przyłączyła się do autonomicznej prowincji Azerbejdżan.

Demokratyczny Olsztyn manifestuje swoją wolę jedności

W dniu dzisiejszym demokratyczne masy ludności Olsztyna, robotnicy wespół z inteligencją, o godzinie 10 rano zbierają się w sali Teatru im. St. Jaracza na wielkim wiecu informacyjnym, zwołanym przez Komisję Porozumiewawczą Bloku Czterech Stronnictw Politycznych w sprawie jednolitego bloku wyborczego obozu polskiej Demokracji.

W ogólnym potężnym głosie polskiego świata pracy, który na ty-

siącznych wiecach i zebraniach w całym kraju manifestuje swoją niezłomną wolę jedności — nie zabraknie również głosu Olsztyna.

Na Ziemi Odzyskanej, gdzie w ciężkim trudzie wykuwa się nowa polska rzeczywistość, skupienie i zespolenie wszystkich demokratycznych sił narodu znajduje jeszcze jedno nieodparte uzasadnienie: konieczność dżiejową, wynikającą z naszego pionierskiego postępowania.

Expose' min. Masaryka o stosunkach polsko-czechosłowackich

Wczoraj zamieściliśmy oświadczenie min. spraw zagranicznych W. Rzymowskiego na temat stosunków polsko-czechosłowackich oraz odroczenia rozmów w Pradze.

Dzisiaj zamieszczamy wygłoszone na posiedzeniu parlamentu expose o polityce zagranicznej Czechosłowacji min. spraw zagr. Masaryka, który poświęcił dużo uwagi stosunkom polsko-czechosłowackim.

„Polityka polska—mówił min. Masaryk—wydawała się nam bardziej realną wówczas, gdy na czele rządu polskiego stał gen. Sikorski. Przyjęliśmy na początku naszych rozmów, tj. od r. 1940, jako warunek sine qua non dla bliższej i dalszej współpracy z Polką, dobry stosunek Polski do Związku Radzieckiego. Okazało się, że ani gen. Sikorski, ani następne londyńskie rządy nie były zdolne uwolnić się od negatywnych wpływów polskiej emigracji, której stanowisko było nieprzejednanie negatywne do ZSSR. W r. 1943 wyjaśniło się, że rokowania nie dadzą wyniku. W końcu rząd polski w Londynie zerwał stosunki z rządem czechosłowackim“.

„Istnieją wszelkie podstawy do tego, aby nasze stosunki wobec słowiańskiego sąsiada polskiego, z któ-

rym łączą nas najdłuższe granice, doprowadziły do wzajemnego uspokojenia“.

„Rząd nasz jeszcze w czasie pobytu na emigracji należał do pierwszych, które nawiązały normalne stosunki dyplomatyczne z Rządem Jedności Narodowej. Łączą nas obopólne umowy i przyjacielskie stosunki ze Związkiem Radzieckim, pokrewna linia polityczna demokratycznego reżymu w Polsce i Czechosłowacji. Nasz rząd i nasz naród mocno wierzą, że i rząd polski oraz polski naród dążą do tego, abyśmy jako dobrzy sąsiedzi po słowiańsku rozwiązali wszystkie problemy i rozpoczęli świadomie erę konstruktywnej współpracy, bez której w tej części Europy pokój i dobrobyt są trudne do osiągnięcia.“

Przy tej okazji pragnąłbym pod-

kreślić starania naszego kolejniactwa, które przyczyniło się do repatriacji Polaków z Czechosłowacji, Niemiec i Włoch. Jeszcze przed zawarciem umowy rewindykacyjnej zwróciliśmy Polsce pewne urządzenia, na których jej specjalnie zależało.

Pragniemy zacieśnić nasze stosunki gospodarcze, komunikacyjne i kulturalne.

Uważaliśmy, że podstawą rokowań polsko-czeskich będzie uznanie naszych wspólnych przedmonachijskich granic. Jest to dla nas problem egzystencji, a nie prestiżu.

Mimo pewnych zasadniczych trudności i politycznych przeszkód rokowania toczą się dalej. Wierzymy, że pertraktacje te zakończą się pozytywnie, nawet w tym wypadku, jeżeli nie uda się rozwiązać wszystkich zagadnień“ (PAP)

Warszawa będzie szybko odbudowana powiedział Prezydent Bierut

Na Ujazdowie w pawilonach BOS-u odbyła się ostatnia konferencja w ramach publicznej dyskusji nad planami przyszłej Warszawy.

Na konferencję przybył Prezydent KRN, ob. Bolesław Bierut, wicepr. Mikołajczyk, ministrowie: Rzymowski, Kaczorowski, Matuszewski, Kiernik, Rabanowski i in.

Po referatach inżynierów Ostrowskiego i Skibniewskiego, Prezydent Bierut zauważył, że ogół nie zdaje

sobie sprawy z ogromu dzieła, wykonanego w pracowniach BOS-u.

„Patrzac na to wielkie dzieło, ciesząc się, że Warszawa będzie szybko odbudowana“ — powiedział Prezydent.

„Batory“ i „Sobieski“ pojdą do remontu

Gdańsk, (PAP). Naczelna Dyrekcja Linii Gdynia—Ameryka prowadzi pertraktacje ze Zjednoczeniem Stoczni Polskich w sprawie przeprowadzenia kapitalnego remontu dwóch największych polskich motorowców pasażerskich „Batory“ i „Sobieski“.

200.000 Polaków w strefie amerykańskiej

W amerykańskiej strefie okupacyjnej znajduje się obecnie około 500 000 tys. deportowanych. Największą grupę stanowią Polacy, których jest około 200 000 tys. Dotąd powróciło do swych krajów 5.000.000 deportowanych.

Uruchamiamy kopalnie rudy żelaznej

Zatopiona podczas wojny kopalnia rudy magnetytowej w Krzyżatce na Dolnym Śląsku o zawartości 45 — 56 proc. żelaza została już częściowo odwodniona i w czwartym kwartale r. ub. wykazała produkcję 5 385 t.n.

Po całkowitym odwodnieniu produkcja jej wyniesie 6 tys. ton miesięcznie.

List Kosciuszki znaleziono w Szczecinie

Kierownik Biblioteki Miejskiej w Szczecinie odnalazł wśród zbiorów bibliotecznych list Tadeusza Kosciuszki. List ten, pisany własnoręcznie przez Tadeusza Kosciuskę w języku francuskim, posiada datę „niedziela 3 października“, ale nie wiadomo, którego roku. Prawdopodobnie pochodzi on z roku 1802 lub 1813. (PAP)

Czy złożyłeś ofiarę na POMOC ZIMOWĄ?

85 proc. produkcji w hutnictwie

W styczniu produkcja przemysłu hutniczego osiągnęła 85 proc. produkcji przedwojennej, przekraczając plan produkcyjny o 113 proc.

Produkcja koksu wyniosła w styczniu 1946 r. — 72 093 ton, produkcja surowki — 51.606 ton, produkcja stali surowej — 92 333 ton, a wyrobów walcowanych i kutech — 59.810 ton.

Hutnictwo żelazne wykonało plan w 111 proc., kopalnie rud krajowych i podległe CZPH fabryki materiałów ogniotrwałych w 122 proc.

200.000 repatriantów z ZSRR przywiesz 80.000 sztuk bydła

W dalszym ciągu planowej akcji repatriacyjnej Polaków ze Związku Radzieckiego do kraju nieprzerwanie przybývają transporty.

Z Dniepropietrowska przybył 2-gi transport, złożony z 59 wagonów. Wróciło nim do kraju 1.206 osób w tym 350 dzieci, z Charkowa przybyło—54 wagony, 1.162 repatriantów, w tym 530 dzieci, z Woroneża—1.500 osób w tym 450 dzieci, z Woroszyłowgradu drugi transport—28 wagonów z 583 osobami. Łącznie przybyło 3.245 repatriantów.

Donadto przybył nieobjęty planem transport z Borowca, złożony z 31 wagonów, liczący 1.056 osób. W ramach t. zw. »Planu na luty« przybyło już 18 transportów, z głębi Rosji. Liczba ludności repatriowanej wynosi 19.153 osoby w tym około 30 proc. stanowią dzieci.

Największym był transport przybyły z Woroneża, liczący 1.576 osób.

W ostatnim okresie nie zanotowano żadnego zakordowania tras przelotowych.

W planie powrotu Polaków z głębi Rosji na marzec przewiduje się przybycie 51 transportów z 60.000 repatriantów. Planuje się transporty z Ukrainy wschodniej, Kaukazu, Kazachstanu oraz z Syberii (Krasnojarsk, Irkuck), z Republiki Białoruskiej, Litewskiej i Ukrainkiej 332 transporty, co pozwoli przewieźć około 200.000 osób.

Repatrianci przywożą ze sobą znaczne ilości inwentarza żywego. Według prowizorycznych obliczeń winno przybyć około 80.000 sztuk bydła.

Repatriowani Polacy kierowani są na ziemie odzyskane. Opuszczane przez Niemców gospodarstwa rolne przejmowane są natychmiast przez Polaków przybyłych ze wschodu. (PAP)

Przegląd prasy

Kobieta — obywatel

Przez długie lata walczyła kobieta o swoje prawa. Walka ta zakończyła się zasłużonym triumfem nowej kobiety, kobiety-obywatelki.

Miniona wojna potwierdziła przemożną rolę kobiety w życiu narodu i państwa.

„Kurier Codzienny“, z okazji „Dnia Kobiety“ (8 bm.), pisze:

„Kobiety polskie zastępowały w rodzinie dzieciom swoim ojców i żywicieli, wykazywały niezwalczoną energię w zdobywaniu dla rodzin powszedniego chleba, dachu nad głową i spokoju. Nie było to zadanie łatwe, a jednak wyszły z niego zwycięsko: nie załamały się ani na chwilę“.

Kobiety polskie nie zapomniały jednocześnie, borykając się ze straszliwymi trudnościami życia powszedniego o obowiązkach Polek.

Kobiety polskie nie załamały się nawet, w więzieniach i obozach, niejednokrotnie świecąc przykładem mężczyznom.

W tych warunkach równość, jest tylko naturalnym wynikiem ich życia.

Dlatego to w pierwszym powojennym dniu święta kobiety nateżyły życzyć szczęścia w pracy, prowadzonej odtąd na równych prawach z mężczyznami.“

NSZ są winne!

Prokurator przygwadza zbrodnie oskarżonych

W warszawskim procesie NSZ rozpoczęli przemówienia prokuratorzy.

Z dniem 31 sierpnia 1944 r. zostały wszelkie nielegalne organizacje zakazane przez prawo i do dnia tego winny były się rozwiązać, ujawnić i zdekonspirować. Istniejące po tej dacie organizacje, jako podziemne, zostały uznane za przestępcze.

NSZ w tym momencie nie tylko nie zdecydowało się zdekonspirować, ale nakazało, „głębiej zejść pod ziemię i uwielokrotnić terror“.

Członkowie tej organizacji — mówi prokurator — wyznawali zasady, że cel uswieca środki.

NSZ zdobywało środki za pomocą rabunków. Rozbój i terror przybierał

formy nie tylko indywidualne, ale masowe. Miało to na celu podważenie autorytetu państwa, jego organizacyjnej spójności, systemu państwowego i zachwiania praworządności.

Prokurator wymienia dalej zbrodnie, których wykonawcą był NSZ na terenie Siedleckiego, Chełmskiego i Lubelskiego

Z kolei przechodzi prokurator do opinii i analizy największego „dzieła“ NSZ, — do masowego mordu w Wierchowinach.

To była orgia najohydniejszych, najnieczystszych instyktów, jakie mogą drzeć w człowieku.

Nie robili tego kryminaliści zawodowi, — to młodzież szkolna około lat 20, którą potrafili tak bezgranicznie opętać i upodlić »ideowcy« NSZ! Przy mordach jednocześnie rabowano doszczętnie swe ofiary. Z Wierchowin wywieziono 40 wagonów pełnych łupu.

Za niezliczone mordy, grabieże, rabunki i śmierć 106 osób winni są ci, którzy siedzą na ławie oskarżonych! (SAP)

Wytyczne polityki angielskiej

Podczas debaty w Izbie Gmin brytyjski minister marynarki lord Alexander wygłosił przemówienie, w którym stwierdził, iż wszyscy Brytyjczycy są zgodni co do tego, że porozumienie ze Związkiem Radzieckim jest nieodzowne.

Odpowiadając na pytania lord Alexander oświadczył: „Wytyczne naszej polityki zagranicznej są jasne. Stoimy zdecydowanie na gruncie zasad Kartelu Atlantycznej w obronie wolności, postulatów ONZ i na gruncie legalnej obrony suwerenności oraz wolności wszystkich członków ONZ w równym mierze. (PAP)

D Z I E Ń
OLSZTYNA

Repatrianci jada

Przybyli do Olsztyna dwa transporty repatriantów: z Lidy — 40 wagonów, 462 osoby i 304 sztuki żywego inwentarza i z Różanki — 59 wagonów, 400 osób i 395 sztuk inwentarza.

Rejestracja uczestników walk o wolność

Wojewódzki Zarząd Związku Uczestników Walki Zbrojnej o Wolność i Demokrację, mieszczący się chwilowo w Komendzie Woj. M. O., ulica Partyzantów 23, nadal przyjmuje zapisy nowych członków i wydaje legitymacje.

Rejestrować należy się u sekretarza Związku ppor. Kramka.

Pierwsza jaskółka

Kryzys mieszkaniowy daje się dostrzec we znaki. To też miło jest stwierdzić, że Biuro Kwaterunkowe DOKP w trosce o zapewnienie mieszkań pracownikom kolejowym przystąpiło do poważniejszych prac remontowych we własnym zakresie.

Prace takie prowadzi się przy ul. Limanowskiego, reperując zniszczony róg trzypiętrowego domu mieszkalnego.

Dzis wieczorem

Teatr im. St. Jaracza

O godz. 15 30 „Cały dzień bez kłamstwa“. Ceny niższe. O godz. 19 30 sztuka T. Perkitnego: „Droga do źródła“.

Poniedziałek, o godz. 18 30 „Cały dzień bez kłamstwa“. Ceny niższe.

Kino „Polonia“

Film prod. polskiej pt. „Znachor“.

Kino „Mazur“

Film prod. ang. „Piękna pleć“.

OKZZ na strazy interesów pracowników
Jak powstały i rozwijają się Zw. Zaw. w woj. Warmijsko-Mazurskim

Równocześnie niemal z organizowaniem się życia społecznego i gospodarczego na ziemi Warmijsko-Mazurskiej tworzyły się również związki zawodowe. Niektóre związki zawiązywały się na naszym terenie już zorganizowane jak np. Zw. Zaw. Kolejarzy; inne organizowały się od podstaw na Ziemi Odzyskanej.

Pierwszym związkiem, który został zorganizowany w Olsztynie był Związek Zawodowy Drukarzy.

W połowie czerwca ub. r. powołano do życia Okręgową Komisję Zw. Zawodowych, która przystąpiła natychmiast do zorganizowania związków i rad zakładowych. Obecnie liczba ich wynosi 23.

Do największych zaliczyć należy: Zw. Zaw. Kolejarzy, Zw. Nauczycielstwa Polskiego, Pocztców, Leśników, Zw. Zaw. Pracowników Państwowych, Samorządowców, Spółdzielców, Zw. Zaw. Pracowników Użyteczności Publicznej, Metalowców i t. p.

Województwo nasze ma charakter wybitnie rolniczo-handlowy. Brak tu większego, a nawet średniego przemysłu, co nadaje związkom za-

wodowym odmienne, niż w centralnej Polsce oblicze. Mało jest u nas związków robotniczych, przeważają raczej związki o charakterze pracowniczym.

Okręgowa K. Z. Z., skupiająca w swym ręku całokształt życia związków, wysłała na Pierwszy Kongres Krajowy Zw. Zawodowych w Warszawie swoich przedstawicieli. Reprezentanci OKZZ brali żywy udział we wszelkich akcjach o charakterze społecznym względnie charytatywnym, a więc: w akcji Pomocy Zimowej, opiece społecznej, akcji Zimowości, w pracach Komitetu Osiedlenczego, a przede wszystkim w akcji, zmierzającej do poprawy sytuacji aprowizacyjnej na terenie Warmii i Mazur.

Opracowując specjalne memoriały dla czynników miarodajnych, ostatnio zaś wysyłając specjalną delegację do Ministerstwa Apropowizacji — starała się OKZZ rozwiązać pozytywnie zagadnienie wyżywienia mas pracowniczych.

O. K. Z. Z. w Olsztynie wprowadza swoich delegatów jako czynnik społeczny do współpracy z Wojew.

Wydz. Apropowizacji i Handlu, jak również zamierza taki czynnik powołać przy powiatowych referatach Aprop. i Handlu.

Do kompetencji tych delegatów należeć będzie między innymi udział w odbiorze transportów UNRRA, oraz innych poważniejszych transportów artykułów przydziałowych, kontrola magazynów i składów, oraz ustalanie rozdzielników.

Sz szczególnie palącą bolączką Olsztyna, jeśli chodzi o świat pracy, jest zagadnienie mieszkaniowe. O. K. Z. Z., mając na uwadze ważność tego zagadnienia, delegowała do komisji mieszkaniowych swych stałych przedstawicieli. Zadaniem tych komisji jest uporządkowanie stanu mieszkaniowego w Olsztynie, z uwzględnieniem w pierwszym rzędzie ludzi pracujących.

Za pośrednictwem przedstawicieli O. K. Z. Z. w komisjach mieszkaniowych będą odtąd załatwiane wszystkie podania mieszkaniowe członków Zw. Zaw., co zapewni światu pracy respektowanie jego słuszych praw.

Sz szczególnie żywy jest udział przedstawicieli Zw. Zaw. w organizowanych obecnie Radach Narodowych.

Należy stwierdzić wreszcie, że działające na naszym terenie Zw. Zaw. osiągnęły już poważne rezultaty, zarówno cenne dla członków, jak i dla dobra ogólnego województwa.

M. P.

Pod znakiem bloku

Wiece i zebrania na terenie woj. Warmijsko-Mazurskiego

W całym kraju odbywają się liczne wiece mas pracujących, na których robotnicy, chłopci i inteligencja Demokratycznej Polski demonstrują swą nieugiętą wolę utrzymania jednolitego frontu w zbliżających się wyborach do ciał ustawodawczych R. P., mimo wszelkich prób rozbicia tej jedności.

Z terenu woj. Mazursko-Warmijskiego nadchodzą rezolucje, powzięte na zebraniach aktywów partyjnych i wiecach obywatelskich, domagające się utworzenia zwartego bloku sześciu stronnictw politycznych.

Rezolucja wiecu w Suszu stwier-

dza, że w szeregach ludu pracującego nie może nikogo zabraknąć. Obywatele Prabut podkreślają, że nie będą szczeni wysiłków, by stworzyć jednolity blok demokratyczny. Pracownicy samorządowi w Ostródzie stają na słusznej platformie HRN i Rządu Jedności Narodowej.

Ne zebraniach informacyjnych w pow. Ostród posłanka Orłowska nawiązała do obecnej sytuacji kraju i właściwe oblicze polityki kół opozycyjnych.

Pełna współpraca i jedność narodu są gwarancją lepszej i szczęśliwszej przyszłości.

Opinia publicznadziała

Z przyjemnością dowiadujemy się, że zarząd Spółdzielni Rolniczo-Handlowej przeprowadził skuteczne zmiany personalne w sklepie Spółdzielni na Rynku, które powinny na przyszłość wykluczyć wypadki niewłaściwego traktowania klientów, co poprzednio zdarzało się zbyt często (patrz Nr. 51 „Wiad. Maz.“).

ZYCIE I DZIAŁALNOŚĆ

FRANCISZKA SZCZEPANSKIEGO

Na jednym z najdalej wysuniętych wypłów powiatu olsztyńskiego znajduje się wieś kościelna Lamkowo, a nie zaś Lemkowo, jak to błędnie głosi obecnie drogowy przy szosie).

O Lamkowie dużo mówiono na Warmii, zwłaszcza przy końcu dziewnastego i na początku dwudziestego wieku. Powodem tego była rodzina Szczepańskich, jedna z najbardziej znanych rodzin polskich na Warmii.

Znany i powszechnie szanowany był najgodniejszy przedstawiciel tej rodziny Franciszek, człowiek o niezwykłych zdolnościach umysłu i wybitnych zaletach charakteru, prawdziwy typ wiesniaka-rolnika.

Franciszek Szczepański, odczuwając głęboko rany, jakie zadawała germanizacja ludowi polskiemu, przeciwstawił się tej niszczyielskiej nawałnicy, niosącej zagładę wszystkiemu polskiemu.

Nie byli ówczesni Niemcy inni, niż dzisiejsi hitlerowcy, a ich dążenia „ausrottens“ były jedynie realizowane innymi metodami — cel wszakże był zawsze ten sam.

Rozumiał to Szczępański, to też

brał żywy udział w wiecach wyborczych, jeżdżąc na nie aż do Poznania i ówczesnych Prus Zachodnich. Wszędzie zabierał głos, wszędzie nawoływał do wytrwania w polskości i dawał świadectwo polskości rodzinnej ziemi Warmii.

Kiedy w roku 1890 lud polski na Warmii poraz pierwszy postanowił wziąć samodzielnie udział w wyborach parlamentu pruskiego, nie kogo innego tylko właśnie Szczepańskiego wysunęto, jako kandydata. Otrzymał on wówczas przeszło 5000 głosów, co było nie lada sukcesem, zważywszy, że głosowali tylko mężczyźni, a centrowcy, popierani przez duchowieństwo niemieckie, wszczęli intensywną propagandę antypolską.

Wysiłek wyborczy nie przeszedł jednak na marne. Trzy lata później, bo w roku 1893, uzyskali Polacy na Warmii po raz pierwszy w historii postać polskiego do parlamentu.

Największą jednak zasługą Szczepańskiego było zakładanie bibliotek polskich, których wiele powstało w Olsztynie i po wioskach. Nie szczędził przy tym własnego grosza i trudu, gdy chodziło o utrzymanie polskości na ziemi ojczyściej.

Często wjeżdżał Szczepański do Poznania, gdzie jako członek T-wa Polskich Czytelni Ludowych wystarał się o tysiące książek, sam je przewoził i rozdawał po wioskach.

Bibliotekarzami byli naogół przewodnicy „dosier“ (czyli pielgrzymek), który ten skarb ludowy ukrywali pod sianem, w piwnicach i skrytkach i pokrywali go rozkładając książki.

Rozchwytywali je młodzi i starzy, z wypiekami na twarzach, z błyszczącymi oczyma czytali je, wchłaniając każde polskie słowo. Zwłaszcza powieści Sienkiewicza i poezje Mickiewicza zjednywały dla Polski serca Warmiaków. Budziły te książki dusze uspięone, hartowały wolę, nawoływały do wytrwania.

Opowiadano sobie treść książek przy przedzeniu lnu w zimowe wieczory i na przyźbie podczas letniego wypoczynku niedzielnego. Ba! nawet na kiermaszach, chrzcinach i weselach.

Niejedna matka opowiadała dzieciom owe „historyjki“ i tak siada ziarno zdrowe i złote, które przynosiło stokratny plon.

Szczepański przewędrował Warmię wzdłuż i wszerz, ale najchętniej zawsze jeździł do Gietrzwałdu, miejsca słynącego cudami, dokąd ściągali liczne rzesze pielgrzymów nawet z Pomorza i Poznańskiego. Tu nastę-

powoło ogólne zbratanie Polaków, w którym brali udział często nawet Mazurzy, chociaż ewangelicy.

W Gietrzwałdzie posiadał też księgarnię znany poeta warmijski Andrzej Samulowski, najlepszy przyjaciel Szczepańskiego.

Obaj ci patrioci doczekali się wreszcie tej pociechy, że dzieci ich połączyły się węzłem małżeńskim. Najmłodsza córka Samulowskiego Bronisława wyszła zażamąż za Bernarda Szczepańskiego, obecnie przebywającego w Olsztynie majora Wojsk Polskich.

Praca ponad zwykłą miarę nadawała zdrowie i siły tego niezmołodowanego propagatora idei polskiej. Na kilka lat przed śmiercią musiał się wycofać z życia publicznego. Osiadł w Lamkowie i stamtąd spędził uważnie życie i działalność swoich ziomeków, nawet na łożu śmierci udzielając jeszcze rad i wskazówek.

Zmarł dnia 4 lipca 1907 r. w 65-tym roku życia.

Wieść o zgonie Szczepańskiego rozeszła się lotem błyskawicy po Warmii. Z bliska i z daleka przybyli rodacy, ażeby mu oddać ostatnią przysługę. Pogrzeb jego stał się manifestacją ludu polskiego na Warmii i dobitnym protestem przeciwko germanizacji.

Maria Zientarówna.

Wzór organizacji i piękna zachęta

Głosy prasy polskiej o Mistrzostwach Olsztynskich

Pisaliśmy niejednokrotnie na marginesie lekkoatletycznych Mistrzostw Polski w Olsztynie, że zdaliśmy egzamin sprawności organizacyjnej pod każdym względem. Lokalny patriotyzm nie wpłynął na obiektywność naszych sądów.

Oto, co pisze „Głos Ludu“:

„Pierwsze po 6-ciu latach Lekkoatletyczne Zimowe Mistrzostwa Polski odbyły się w hali Olsztynskiej. Tak jak przewidywaliśmy, pod względem propagandowym spełniły całkowicie swe zadanie, pod względem zaś organizacyjnym wypadły celująco.

Uczestnicy Mistrzostw otrzymali piękne nagrody, ofiarowane przez społeczeństwo olsztynskie. Ponadto każdy ze zwycięzców otrzymał koszulkę z emblematem państwowym jako nagrodę od Ministra Ziemi Odzyskanych. Organizacja była wzorowa.

„Rzeczpospolita“ jest pełna szczerego entuzjazu dla naszych osiągnięć i wysiłków:

„Impreza ta przejdzie do historii naszego sportu jako wzór organizacji i jako piękna zachęta dla lekkoatletów, jeżeli chodzi o wyniki. Natomiast niech żądają ci, którzy nie przyjechali do Olsztyna i niech się wstydzą, że osłabiali powodzenie zawodów.

Miasto na apel swego prezydenta przygotowało na przyjęcie gości wszystko: wygodne noclegi, wspaniałe wyżywienie, rozrywki, podarunki, nie pozwoliło im kroku zrobić pieszo“.

„Życie Warszawy“ pod tytułem: „Wzorowa organizacja zawodów“ pisze:

„Organizacja zimowych lekkoatletycznych Mistrzostw Polski w Olsztynie zdała egzamin celująco. Olsztyn na apel swego prezydenta przygotował na przyjęcie sportowców wszystko: wygodne noclegi, doskonałe wyżywienie, rozrywki i podarunki.“

„Kurier Codzienny“ podkreśla wspaniałe wrażenie, jakie wywiezli z Olsztyna sportowcy warszawscy:

OGŁOSZENIA

DRABNE

UNIEWAZNIAM zagubiony dowód osobisty, wydany przez władze niemieckie w Lublinie w 1942 r. oraz metrykę ślubną wydaną przez parafię Sainy woj. poleskiej w 1938 r. na nazwisko Partycka Aleksandra urodz. 16.3.1917 r. w Dąbrowicach po Sarny. (301)

UNIEWAZNIAM zagubioną kartę rejestracyjną wydaną przez R. K. U. w Ciechanowie na nazwisko Radkowski Szczepan urodzony 26.XI.1923 r. w Lekowie pow. Ciechanów. (302)

ZAGUBIONE zaświadczenie repatriacyjne z Anglii, legitymację wojskową (pas) oraz świadectwo maturalne na nazwisko Eugeniusz Osiński urodz. 23. 6. 1921 r. Łaskawy znalazca pro-zony jest o zwrot za wynagrodzeniem. pod adres: Eugeniusz Osiński p. A. H. Murawski, Susz, plac Wolności (restauracja). 2-4-2

UNIEWAZNIAM zagubioną książeczkę wojskową wydaną przez R. K. U. w Olsztynie na nazwisko Bykowski Konstanty Nr. 040018 seria A. (274-2)

„Po powrocie z Olsztyna reprezentacja lekkoatletyczna Warszawy snuje ciągle wspomnienia na temat Mistrzostw, które zorganizowane były wzorowo.

Zwzodnicy wyjeżdżając na turnieje, nie zawsze spotykają się z serdecznym przyjęciem gospodarzy. To też

Problematyczna pomoc Ubezpieczalni Społecznej

Chory pracownik bez lekarza i lekarstw

Do redakcji naszej zgłosili się pracownicy Dyrekcji Poczty i Telegrafu, ilustrując praktyczną stronę pomocy lekarskiej ze strony Ubezpieczalni Społecznej.

W dn. 7 b. m. zachorowała pracowniczka Okr. Składnicy Mat. Poczтовых w Olsztynie, ob. Aniela Stanisławska. Stan chorej był poważny — 40,4 st. gorączki.

Mimo formalnego zgłoszenia lekarz Ubezpieczalni przybył do chorej nie mógł. Kolatano o pomoc lekarską również w dniach 8 i 9 b. m. — napróżno.

Lekarz prywatny stwierdził u chorej zapalenie płuc. Przepisał lekarstwa, których koszt, jak upewniono się w aptece, miał wynieść 520 zł.

Zwrócono się do Ubezpieczalni o potwierdzenie recepty lekarza prywatnego, aby nie obciążać chorej pra-

wszystkich mile uderzył stosunek władz cywilnych i wojskowych oraz prezydenta miasta Olsztyna, ob. Rakuckiego.

Newatpliwy sukces, jaki osiągnęliśmy wobec całej Polski, zobowiązuje. Start był udany, baczmy, aby nie zwolnić tempa. Możemy wszak zaufać własnemu siłom.

cowniczki rujnującymi ją kosztami. Niestety — i tego uzyskać nie zdołano. Chora zakupiła lekarstwa za własne pieniądze — w trzecim dopiero dniu choroby.

Rozumiemy, że działalność Ubezpieczalni Społecznej jest utrudniona. Podobno posiada 4 tylko lekarzy którzy są zapracowani ponad miarę w mieście 40 tysięcznym.

Musi się jednak znaleźć takie rozwiązanie sprawy, które teoretyczną pomoc Ubezpieczalni wprowadzi na tory praktycznej użyteczności.

Jeśli Ubezpieczalnia nie może podjąć swoim ustawowym obowiązkiem — musi wyręczyć się lekarzami prywatnymi. W każdym zaś razie musi honorować ich recepty w podobnych wypadkach.

Ubezpieczony, człowiek pracy — nie może być pozbawiony należnej mu pomocy lekarskiej. (m)

Na Ziemiach Odzyskanych

nie jesteśmy od dziś

Institut Zachodni wydał pierwszą serię pocztówek pt. „Ziemie odzyskane w ilustracji“. Na pocztówkach tych oglądamy zabytki polskie na ziemiach zachodnich, podobizny historycznych postaci, związanych z przeszłością tych ziem, wreszcie kilka fragmentów krajobrazu.

Jest więc podobizna św. Jadwigi, żony Henryka Brodatego, założycielki klasztoru Cystersów w Trzebnicy; grobowiec Henryka IV Probusa, księcia wrocławskiego, postawiony na początku XIV w. w kościele św. Krzyża we Wrocławiu; fragmenty z życia św. Wojciecha ze śpiżowych drzwi katedry gnieźnieńskiej; pieczęć Henryka Brodatego, księcia wrocławskiego z XIII w. z napisem: „Sigillum Henrici Ducis Silesie“; pełna orurowa płaskorzeźba — prymityw, przedstawiająca żonę i syna Piotra Włostowica, ofiarowujących kościół Matce Boskiej — pełen wyrazu motyw

z posągu w katedrze w Naumburgu przedstawiający Regelinę, córkę Bolesława Chrobrego. Nie mniej silnie przemawiają do naszej wyobraźni polskie zabytki architektoniczne. Naszych czytelników najbardziej zainteresują zabytki polskie na terenie woj. warmijsko-mazurskiego: malownicza partia z katedrą warmijską we Fromborku, gdzie długie lata mieszkał M. Kopernik; krużganek w zamku biskupów warmijskich w Liebaruku, gdzie spędził długie lata Ignacy Krasicki; tudzież kościół w Olsztynie.

Institut Zachodni zamierza wkrótce wydać dalsze serie pocztówek. Tym wydawnictwem muszą zainteresować się szkoły, by właśnie w wyobraźni dzieci od najmłodszych lat utrwalały się obrazy, związane z przeszłością ziem zachodnich.

Przybory szewskie **KAMASZNIK** Olsztyn, Ratuszowa 7

HURTOWNIA CHEMICZNA Nr. 21

uznana przez Centralę Handlową Przemysłu Chemicznego

OLSZTYN, RATUSZOWA 8

Na prowincje wysyłamy za zaliczeniem. Kupujemy chemikalia.

Poleca po cenach najniższych artykuły: mydlarskie, kosmetyczne, perfumeryjne i in.

Migawki

Ankieta

Za mało liczymy się z t. zw. opinią publiczną. Jest to objaw smutny i obdzierający życie z atrakcyjności. Jestem gorącym zwolennikiem wszelkiego rodzaju plebiscytów, konkursów i ankiet. Rozrywka inteligentna i pouczająca.

Zdanie moje podziela jeden z dzienników stołecznych. Pismo to lubi poślizgnąć z czytelnikami w myśl zasady: „Vox populi-his masters voices“.

Wspomiana gazeta wystąpiła z ankietą na polską nazwę trolleybusa. Inicjatywa godna pokłasku. Czytelnicy mają uciechę, nakład rośnie, naucażytek.

A gdyby tak u nas coś podobnego? Na trolleybusy się nie zanosi, ale tramwaje mają być. Małe ankieta nie zaszkodziłaby sprawie. Przeciwnie. Z miejsca wszystko poszłoby łatwiej.

Oto kilka skromnych projektów na olsztyńską nazwę tramwaju.

Zeomik — b. trafne określenie, wyrażające wdzięczność dla instytucji, która na swym koncie ma szereg udatnych pociągnięć oszczędnościowych w dziedzinie oświecenia miasta.

Bożydar — boć jeśli Olsztyn otrzyma tramwaje, będzie to wydarzenie tak niezwykle, że przyczyny jego należałoby szukać w rządzeniu niebios.

Dzwoniec — wspomnienie z dawnych, dobrych dni i zapowiedź lepszych czasów.

Ludojazd — nazwa o zabarwieniu politycznym. Pojazd ludowy.

Komunk — skrót odpowiedni dla malkontentów.

Za najtrafniejszą nazwę tramwaju przeznaczone byłyby nagrody: trzykrotny, bezpłatny przejazd na odcinku Jezioro Długie — Dworzec, 6 numerów (za ub. tydzień) „Wiad. Mazurskich“, zaproszenie na bal do ZEM-u, pełny kilogram śledzi (pod gwarancją), a wreszcie — uwaga! — przydział mieszkania z ważnością od 1.1. 1956 r.

Spróbujmy. Nie święci garnki lepią. Los niekiedy ciężko ludzi doświadcza. Musimy być i my na tramwaje przygotowani. Dzięk

Niniejszym zawiadamiamy wszystkich Pracowników ze Zw. Pracowników Gastronomicznych i Hotelowych z dniem 11 III b. r. mieścić się będzie przy ulicy

3-go Maja 47

w budynku O. K. Z. Z. przy czym wszystkie sprawy załatwiamy we wtorki i czwartki od godz. 10-tej do godz. 12-tej.

(304) Zarząd

Odlewnia i fabryka maszyn daw F. Fost RESZEL, woj. Mazurskie pod panstw. zarządem P. Z. P. M.

odlewy żelwne i mosiężne remont: tartaków, młynów, gorzelni, części, lokomobili, silników spalinowych.

Redakcja i Administracja: Olsztyn, ul. św. Barbary 1. Telefon Nr. 190. Nadesłanych rękopisów Redakcja nie zwraca. Redaktor Naczelny: Wł. MROCZKOWSKI. Redakcja przyjmuje w godz. 11 — 13. Administracja czynna w godz. 10 — 14. Konto Nr. 40 w Oddz. Banku „Spółem“ w Olsztynie.

CENY OGŁOSZEN: Ogłoszenia drobne po 5 zł. za wyraz (najmniej 50 zł.), przy poszukiwaniu rodzin i pracy po 3 zł. za wyraz (najmniej 30 zł.). Ogłoszenia urzędowe przetargi i nekrologi: 1 mm. wysokości przy szerokości 1 szpalty — po 10 zł. Ogłoszenia reklamowe w miejscu, przeznaczonym na ogłoszenia: 1 mm. wysokości przy szerokości 1 szpalty — po 15 zł. Te same ogłoszenia w tekście redakcyjnym — po 25 zł. Przy wielokrotnych ogłoszeniach — rabat. Za terminowy druk ogłoszeń Administracja nie odpowiada. Ogłoszenia przyjmuje Administracja oraz upoważnione osoby.

PRENUMBRATA MIESIĘCZNA: 50 zł., kwartalna — 140 zł., roczna — 550 zł. Prenumeratory otrzymują pismo pocztą lub odbierają w ustalonych punktach kolportażu. Z przyczyn technicznych w poniedziałki pismo narazie nie wychodzi.